

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

10 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Iurie Diaconu,

Judecători

Liliana Catan, Ion Guzun, Dumitru Mardari,

Iurie Bejenaru,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Valentina Bradu, împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău din 05 martie 2019 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 aprilie 2019, în privința inculpatului

Ciubotaru Sergiu.

instanța de fond:

Termenul de examinare

30.07.2018 – 05.03.2019,

instanța de apel:

25.03.2019 – 10.04.2019,

instanța de recurs:

20.06.2019 – 10.09.2019.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05 martie 2019, cauza fiind judecată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Ciubotaru Sergiu a fost condamnat în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal la 2 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, începând din 05.03.2019, cu includerea perioadei aflării sub arest preventiv din 05.02.2019 – 05.03.2019.

2. Instanța de fond a constatat că la 25 decembrie 2017, în perioada de timp de la 14:00 până la 15:00, inculpatul Ciubotaru Sergiu, având scopul însușirii bunurilor altei persoane, aflându-se în apartamentul nr. xx din str. xx, mun. Chișinău, profitând de faptul că nu este văzut de nimeni, pe ascuns a sustras un televizor de model „LG” la prețul de 4000 lei, o scurtă din materie la prețul de

4000 lei și un telefon mobil de model „Nokia Lumia” la prețul de 2500 lei, în care era activată cartela SIM cu nr. 0655029, cauzând părții vătămate Deleanu Diana daune materiale în proporții considerabile, în valoarea totală de 10.500 lei.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut în totalitate faptele indicate în rechizitoriu și vina în săvârșirea acestora, solicitând examinarea cauzei în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale, pe care le recunoaște și nu are careva obiecții.

Deoarece probele administrate dovedesc integral vinovăția inculpatului, instanța i-a încadrat acțiunile în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, ca furt, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75, 76, 77 Cod penal, art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, că lipsesc circumstanțe agravante, antenunată fiind căința sinceră, că infracțiunea comisă este una mai puțin gravă, că inculpatul anterior a fost condamnat și pedeapsa nu a fost executată, că la momentul comiterii infracțiunii nu împlinise vârsta de 21 de ani, că inculpatul este învinuit și în cadrul altor dosare penale care se află la faza de urmărire penală, că în prezenta cauză penală s-a eschivat în repetate rânduri de la organele de drept, concluzionând de a-i stabili o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 2 ani.

Totodată, instanța a conchis că ***în privința inculpatului nu sunt aplicabile prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal, deoarece la materialele cauzei nu au fost anexate date confirmative că acesta a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Cimișlia din 29.09.2018 în baza art. 186 alin. (2) Cod penal la 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, pedeapsă care nu fost executată până la momentul actual.***

Respectiv, ***cumularea pedepselor aplicate sau a sentințelor pronunțate în privința inculpatului, urmează a fi soluționată în conformitate cu prevederile art. 469, 471 Cod de procedură penală.***

3. Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani, Grigorie Belîi, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal la 2 ani închisoare, iar conform art. 84 alin. (4), 87 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumularea pedepsei aplicate prin sentința judecătoriei Cimișlia din 29.09.2018, să-i fie stabilită pedeapsa definitivă de 2 ani și 45 de zile închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Apelantul a indicat că instanța, la individualizarea pedepsei, nu a luat în considerație sentința precedentă emisă în privința inculpatului.

Astfel, prin sentința Judecătoriei Cimișlia din 29.09.2018, acesta a fost condamnat în baza art. 186 alin. (1) Cod penal la 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Potrivit informației Biroului de probațiune Cimișlia, Ciubotaru Sergiu nu a executat orele stabilite, motivul fiind eschivarea cu rea voință de la executarea pedepsei.

În concordanță cu art. 84 alin. (4) Codul penal, conform prevederilor alin. (1)-(3) se stabilește pedeapsa și în cazul în care, după pronunțarea sentinței, se

constată că persoana condamnată este vinovată și de comiterea unei alte infracțiuni săvârșite înainte de pronunțarea sentinței în prima cauză. În acest caz, în termenul pedepsei se include durata pedepsei executate, complet sau parțial, în baza primei sentințe.

Art. 87 alin. (1) Codul penal, enunță că la cumularea diferitelor pedepse principale aplicate în cazul unui concurs de infracțiuni sau al unui cumul de sentințe, unei zile de închisoare îi corespund 4 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Astfel, la cumularea pedepselor instanța de judecată urma să aplice prevederile art. 84 și 87 Cod penal, ori cumularea ulterioară a pedepselor în baza art. 469, 471 Cod de procedură penală, va duce la complicarea neîntemeiată a procesului de justiție.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 aprilie 2019, apelul a fost respins, ca nefondat.

Instanța de apel a reținut că, *la cererea de apel, partea acuzării a anexat copia sentinței Judecătoriei Cimișlia din 29 septembrie 2018, prin care Ciubotaru S. a fost condamnat în baza art. 186 alin. (1) Cod penal la 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.*

În acest context, la data pronunțării sentinței din 05.03.2019, prima instanță corect a individualizat pedeapsa penală în privința inculpatului și a dispus neaplicarea prevederilor art. 84 alin. (4), 87 Cod penal, așa cum la data respectivă la materialele cauzei penale nu au fost administrate careva acte confirmative în acest sens.

Or, solicitând aplicarea art. 84 alin. (4), 87 Cod penal în privința inculpatului, acuzatorul de stat nu a prezentat instanței de fond sentința Judecătoriei Cimișlia din 29 septembrie 2018. Deci, nu s-au stabilit careva erori la pronunțarea sentinței, în partea individualizării pedepsei penale.

Astfel, cumularea pedepselor sau a sentințelor aplicate sau pronunțate în privința inculpatului urmează a se efectua ulterior în conformitate cu prevederile art. 469, 471 Cod procedură penală.

5. Procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău, Valentina Bradu, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei, în aceeași instanță de apel.

Recurenta a invocat că potrivit explicațiilor date de către Plenul Curții Supreme de Justiție a RM la pct. 14 al Hotărârii nr.22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, în sensul cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just.

Instanța de apel a ignorat prevederile art. 75 Cod penal, conform cărora persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în partea specială a Cod penal și în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a acestui cod.

Ori, însuși instanța de apel atestă că la cererea de apel declarată de procuror a fost anexată copia sentinței Judecătoriei Cimișlia din 29 septembrie 2018, prin care inculpatul Ciubotaru S. a fost condamnat pe art. 186 alin. (1) Cod penal la

pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 180 ore.

Necătând la acest fapt, dispunând de documente relevante, instanța de apel a individualizat greșit pedeapsa stabilită inculpatului, prin neaplicarea prevederilor art. 84 alin. (4), 87 Cod penal.

Astfel, instanța de apel, judecând în fapt și în drept cererea de apel declarată de procuror a admis erori de drept cu privire la individualizarea pedepsei penale numite și a modalității ei de executare, dar și cu privire la modalitatea de cumulare a pedepsei nou stabilite și a celor stabilite anterior, dar care nu au fost executate la data adoptării hotărârii de către instanța de apel.

Deci, instanța de apel, nu a îndeplinit prevederile normelor de drept enunțate precum și explicațiile date de către Plenul Curții Supreme de Justiție în Hotărârea nr. 22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, din sensul cărora rezultă că nerespectarea acestor prevederi ale legii echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce se califică ca eroare și atrage după sine casarea deciziei.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că instanțele de fond și cea de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 84 alin. (1) și 3) Cod de procedură penală, dacă o persoană este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni fără să fi fost condamnată pentru vreuna din ele, instanța de judecată, pronunțând pedeapsa pentru fiecare infracțiune aparte, stabilește pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate. În cazul în care persoana este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni ușoare și/sau mai puțin grave, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră. Conform acestor prevederi se stabilește pedeapsa și în cazul în care, după pronunțarea sentinței, se constată că persoana condamnată este vinovată și de comiterea unei alte infracțiuni săvârșite înainte de pronunțarea sentinței în prima cauză. În acest caz, în termenul pedepsei se include durata pedepsei executate, complet sau parțial, în baza primei sentințe. În corespundere cu art. 466 alin. (1), (2) pct. 4), (3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de

judecată într-o cauză penală devine executorie la data când a rămas definitivă. Hotărârea primei instanțe rămâne definitivă dacă apelul a fost respins. Hotărârile instanței de apel rămân definitive la data pronunțării deciziei în apel. Potrivit art. 469 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume executarea sentinței în cazul existenței altor hotărâri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărâri.

În pofida acestor prescripții legale, potrivit dispozitivului și descriptivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) a constatat în descriptiv că inculpatul: **„a fost condamnat prin sentința Judecătorei Cimișlia din 29.09.2018 în baza art. 186 alin. (2) Cod penal la 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, pedeapsă care nu fost executată până la momentul actual”**, apoi s-a contrazis invocând că lipsesc **„date confirmative”** în acest sens, concluzionând neclar și neîntemeiat că **„în privința inculpatului nu sunt aplicabile prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal”**;

b) a conchis nefondat că: **„cumularea pedepselor aplicate sau a sentințelor pronunțate în privința inculpatului, urmează a fi soluționată în conformitate cu prevederile art. 469, 471 Cod de procedură penală”**. Ori, sentința pronunțată nu era definitivă și executorie, conform prevederilor din art. 466 Cod de procedură penală, astfel, nefiind sub incidența art. 469 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, care reglementează soluționarea chestiunilor cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri definitive.

Astfel, prima instanță nu a judecat cauza în latura pedepsei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiturile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal, au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărîrea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 14.7.*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise

de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința în latura pedepsei și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, în aspectul vizat, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal;

b) a statuat că: *„la cererea de apel, partea acuzării a anexat copia sentinței Judecătorei Cimișlia din 29 septembrie 2018, prin care Ciubotaru S. a fost condamnat în baza art. 186 alin. (1) Cod penal la 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității”*, dar și informația Biroului de probațiune Cimișlia din 13.03.2019 că sentința nu este executată (*f.d. 151*), însă a concluzionat confuz și nefondat că: *„cumularea pedepselor sau a sentințelor aplicate sau pronunțate în privința inculpatului urmează a se efectua ulterior în conformitate cu prevederile art. 469, 471 Cod procedură penală”*.

Ori, sentința și decizia pronunțată nu erau definitive și executorii, conform prevederilor din art. 466 Cod de procedură penală, deci, nefiind sub incidența art. 469 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, care reglementează soluționarea chestiunilor cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri definitive.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că au aplicat inculpatului pedepse individualizate contrar prevederilor legale, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Valentina Bradu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 aprilie 2019, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 20 septembrie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru